

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

"Ελεγαν κάποτε στον Ίψεν πώς ό τάδε ήθοποιός θά παίξει τόν "Οσβαλντ στους «Βρυκόλακες». Κι' εκείνος, αντί γι' άλλη απάντηση: Ναι, μά τήν κυρία "Αλβιγκ, αὐτήν νά ἰδοῦμε ποιά θά παίξει... εἶπε.

"Η στιχομυθία τούτη λύνει μιὰ παλιά παρεξήγηση σχετική μέ τούς «Βρυκόλακες». "Η τρέχουσα ἑρμηνεία ήθελε τόν "Οσβαλντ καλλωπιμένο ἀπό τήν ἀμφίβολη αἴγλη ἑνός εὐκόλου ρωμαντισμοῦ. Οἱ ήθοποιοί πού τόν ὑποδύονταν, κατά κανόνα ζητοῦσαν νά τόν φέρουν στό πρῶτο πλάνο τοῦ ἔργου μ' ἕνα παίξιμο ἀβανταδόρικο καί λυρικό. "Ετσι παραμόρφωναν ὀλότελα τό δρᾶμα. "Οχι μόνο τό κέντρο τοῦ βάρους μετατοπιζόταν, μά καί ὀλάκερη ἡ σημασία του ἄλλαζε. "Απειρες παρεξηγήσεις, ὀ περισσότερες ἱστορικές πιά, ἔπαιρναν τήν ἀφορμή τους σ' αὐτή τή στρέβλωση. Αὐτή τούτη ἡ αἰσθητική τοῦ ἔργου νοθεύοταν. Οἱ «Βρυκόλακες», ὅσο κι' ἂν περιέχουν ἑκδήλα τά σύμβολα σά γνήσιο Ίψενικό ἔργο, ἀνήκουν στή ρεαλιστική περίοδο τῆς δημιουργίας τοῦ Νορβηγοῦ δραματοῦργοῦ. "Ο στόχος τους δέν εἶναι ἡ ἀτμοσφαῖρα, ἀλλά τό κοινωνικό πρόβλημα. Τό σύμβολο παίρνει τή θέση καθαρῆς διακόσμησης, προορισμένης νά τωνώσει θεατρικά τή δραματικήν ἐντύπωση. "Η βροχή δέν ἔχει ὀκόμα τήν πρωτεύουσα θέση καθῶς τό θέμα τῆς θάλασσας στήν Ἐλίδα Βάγγελ.

Τό «Ἐθνικό» ζήτησε, σ' αὐτό τό κεφάλαιο, ν' ἀποκαταστήσει τήν ὀρθή ἑρμηνεία τῶν Βρυκολάκων». "Εφερε τόν "Οσβαλντ στό φυσικό του ἐπίπεδο, τό ρεαλιστικό. Καί μέ μιᾶς, καθῶς εἶταν ἐπόμενο, ξεχώρισε ἡ φυσιογνωμία τῆς κυρίας "Αλβιγκ. Τό δρᾶμα τῆς ἔπηρε ὀλη του τήν ἐνέργεια. "Εγινε τό κύριο πρόσωπο, καθῶς εἶναι πραγματικά, αὐτό πού συγκεντρώνει καί δένει τή δράση. Γιατί ἂν ἡ στάση τῆς μητέρας τοῦ "Οσβαλντ, στό ἔργο εἶναι φαινομενικά στάση θεατή, δμως ἡ τραγωδία παίζεται στήν ψυχῆ της. Τό «ἑσωτερικό δρᾶμα», πού ἀποτελεῖ τήν ἔννοια τῆς Ίψενικής δραματοῦργίας, ἔχει γιά σκηνή τή δική της συνείδηση. Σ' αὐτήν γίνεται ἡ ἀποκάλυψη, μέ τή σκηνή τοῦ κήπου. Σ' αὐτήν φανερόνεται καί συνειδητοποιεῖται τό νόημα τοῦ δρᾶματος. Βλέπουμε καί νιώθουμε τό ἔργο μέσα ἀπό τά μάτια της. "Ο "Οσβαλντ δέν εἶναι παρά ἕνας ἥρωας παθητικός, ὀργανο τῆς μοίρας, σύμβολο μᾶλλον παρά ἄτομο. "Η δράση του εἶναι δευτερογενής, δίχως πρωτοβουλία. Πάνω του δρᾶ ἀναπόφευχτα καί τυφλά ἡ σκοτεινή εἰμαρμένη...

Τό «Ἐθνικό» δέν ἔχει πρωταγωνίστρια γιά τό πρόσωπο μιᾶς κυρίας "Αλβιγκ. "Από τήν κυρία Παξινοῦ, εὐσυνείδητη καλλιτέχνηδα σέ ὀλους τούς ρόλους της, λείπουν κυρίως ὀ φυσικές προϋποθέσεις ἑνός ρόλου τέτιου, γεμάτου βουβήν εὐγένεια καί πονεμένο μεγαλεῖο. "Αν ἡ μάσκα της κ' ὀ κινήσεις της ἔδιναν κάποτε τήν ἐντύπωση πού ἔπρεπε, ἡ φωνή της, κάποιες ἀθέλητες διαφυγές, ἐπρόδιναν κάθε τόσο τήν πραγματικότητα.

Δέν εἶναι εὐκόλο νά παίξει κανείς μ' ἐπιτυχία τήν κυρία "Αλβιγκ μαζί καί τήν "Αννα Κρίστι. "Ομως τό συγκρατημένο της παίξιμο, ἡ βαθειά συνείδηση τοῦ ρόλου, τήν ἐκράτησαν σ' ἕνα ἐπίπεδο εὐπρόσωπης ἑρμηνείας. "Ο κ. Μινωτής πάλι εἶναι ἕνας ἀριστοῦργηματικός Μάρκος "Αντώνιος, κι' αὐτό δέν ἀποτελεῖ βέβαια ἐνθαρρυντική προϋπόθεση γιά τήν ἀπόδοση τοῦ ἀσθενικοῦ "Οσβαλντ. "Ομως, ὀ καλός ήθοποιός, κατώρθωσε, ὀς ἕνα σημεῖο ἐντελῶς ἀπίστευτο, νά περιορίσει τήν ἰδιοσυγκρασία του, νά τήν πειθαρχήσει καί νά τήν ὑποτάξει στή νοσηρή εὐαισθησία τοῦ ρόλου. Ἐἶτανε μιᾶ νίκη κατά τοῦ ἑαυτοῦ του.

Διαβωλεμένος ρόλος ὀ πάστορας Μάντερς καί ὀ περισσότερο ἐπικίνδυνος σέ παρεξηγήσεις. Δέν εἶναι ἀπλά ἕνας τύπος μέ διπλήν ὑπόσταση, μιᾶ φανερή καί μιᾶ κρυφή. Εἶναι ἕνας ἄνθρωπος πού δέν ξέρει τόν ἑαυτό του... "Ο λιγότερο ἀναμφισβήτητος μέσα στό ἔργο. Κι' ὀ κ. Παρασκευῆς ἔκανε τ' ἀδόνατα γιά νά σώσει τήν καλλιτεχνική του τιμή. "Η κυρία "Ανδρέαδου ὀμως εἶταν ὀλότελα ἀκατάλληλη γιά Ρεγγίνα.